

АГРОХОЛДИНГИ В АГРОБІЗНЕСІ УКРАЇНИ

М.І. Підгребельна

Львівський інститут банківської справи
Університету банківської справи НБУ, maria-pidgrebelna@rambler.ru

Криза 90-х років аграрного сектору України, роздержавлення й приватизація майна і землі на базі колишніх колгоспів і радгоспів призвела до занепаду сільськогосподарських підприємств та виробництва села загалом.

На даний час ситуація в агробізнесі почала поступово змінюватися і охарактеризувати можна її розвитком аграрної реформи.

Дані Держкомстату України показують, що за останні роки сільськогосподарські підприємства, землекористування яких перевищувало 10 тис. га, збільшили питому вагу своїх площ в їх загальній кількості по країні з 2,5 до 11,4%, при цьому середня площа землі у розпорядженні кожного з них зросла з 13205 до 18710 га і сумарно досягнувши 2450,9 тис. га [1, с.52; 2, с.51]. Зміни які відбуваються агробізнесі України пов'язані з розвитком його організаційно-правових форм та утворенням агрохолдингів.

Агрохолдинг (від англ. holding — утримання, зберігання) – це сукупність материнської компанії та контрольованих нею дочірніх компаній, що здійснюють господарську діяльність у сфері виробництва та переробки сільськогосподарської продукції. Агрохолдинги в Україні, як правило, – це виключно бізнес-проекти, основною метою яких є одержання прибутку та примноження капіталу їхніх засновників. [3,с.27].

На думку В.Г.Андрійчука, агрохолдинг - це завжди агропромислова фірма, але не кожна агропромислова фірма – це агрохолдинг. [7,с.46]. Однак, дискусію викликає твердження В.Г.Андрійчука, щоб “як узагальнену назву для АПФ (агропромислової фірми) холдингового типу взяти таку: “холдинг АПрК” (холдинг агропродовольчого комплексу)”, адже агрохолдинг, це холдинг, що пов'язаний з аграрною сферою економіки. [7,с.45].

Відносно новим явищем для України є агрохолдинги, тоді як у світі вони, в принципі, вже мають певну історію. Порівняння характеристик агрохолдингів та характеру їх функціонування й управління ними в різних країнах дає змогу виділити певні специфічні риси українських агрохолдингів порівняно з подібними підприємствами в інших країнах:

- ✓ значна централізація капіталу;
- ✓ можливість здійснення погодженої фінансової інвестиційної та кредитної політики;
- ✓ гнучкість і мобільність у виборі організаційно-правових форм учасників холдингу;
- ✓ можливість диверсифікації ризику;

- ✓ конфіденційність контролю для власників бізнесу, що перебувають на верхівці холдингової піраміди;
- ✓ ефективність фінансового та податкового планування;
- ✓ бюрократизація управління, складність ієрархічної структури;
- ✓ збереження нерентабельних виробництв, що призводить до зниження ефективності холдингу [4, с. 32].

Сьогодні в Україні нараховується понад 50 агрохолдингів, які в цілому контролюють уже до 15% площі ріллі (до 5 млн га) [3, с. 28]. Вивчення інших експертних оцінок показує, що в Україні на даний час функціонує понад 60 великих холдингів, більшість з яких не виділені в окремий бізнес.

Головними негативними наслідками діяльності агрохолдингів у соціальному контексті для сільських територій є низька зайнятість сільського населення. Безумовно, позитивною стороною діяльності агрохолдингів є застосування високопродуктивних технологій, проте агрохолдинги переважно спеціалізуються на мало трудомістких галузях рільництва. Є приклади агрохолдингів, у яких землемісткість робочого місця у 4,2 рази нижча за середню по Україні [5, с.95]. Це означає, що на сільських територіях, де господарюють агрохолдинги, безробіття є значно вищим.

Агрохолдинги в Україні займають вагомe місце в розвитку агробізнесу їх вплив буде збільшуватися і в майбутньому. Держава повинна стежити і вносити корективи функціонування агрохолдингів ,а саме, створити законодавчу та нормативну базу. Існує як позитивна так і негативна оцінка агрохолдингів,однак вони є основою для подальшого розвитку агробізнесу в країні.

Список використаних джерел:

1. Статистичний збірник „ Сільське господарство України” за 2006 рік // За ред. Ю.М.Остапчука. – К.: Державний комітет статистики України, 2007.–367 с.
2. Статистичний збірник „ Сільське господарство України” за 2010 рік // За ред. Ю.М.Остапчука. – К.: Державний комітет статистики України, 2011.–384 с.
3. Мартин А. Захист економічної конкуренції у сільськогосподарському землекористуванні: переваги і недоліки агрохолдингів / А. Мартин // Землевпорядний вісник. –2010. – № 8. – С. 26-32.
4. Шапуров О. О. Моделі управління холдингами / О. О. Шапуров // Інвестиції, практика та досвід. – 2011. – № 23. – С. 31-32.
5. Дієсперов В.С. Сільськогосподарські підприємства із столичними власниками //В.С. Дієсперов // Економіка АПК. – 2011. - №6. - С.94-99.
6. Андрійчук В. Г. Капіталізація сільського господарства: ідентифікація і мотиви здійснення / В. Г. Андрійчук // Економіка АПК. – 2006. – № 1. – С. 40-54.